

Franciszek Koenig

"Katalog organów diecezji opolskiej", Grzegorz Poźniak Opole 2014 : [recenzja]

Liturgia Sacra. Liturgia - Musica - Ars 20/2(44), 584-585

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

koncepcje śpiewu Kościoła w pierwszych wiekach chrześcijaństwa. Szczegółowym celem rozprawy jest wykazanie ciągłości istnienia dorobku myśli muzycznej, powstałej w obrębie kultury greckiej, na tle zmian, jakie dokonały się na etapie powstania religii chrześcijańskiej, która, choć funkcjonowała w świecie antyku i była jego częścią, wypracowywała jednak własne, odrębne zasady etyki.

Opisywana publikacja składa się z pięciu rozdziałów. Trzy pierwsze poświęcone są historycznym uwarunkowaniom rozwoju muzycznego etosu w ramach kultury starożytnej Grecji, a rozdziały czwarty i piąty stanowią omówienie procesu kształtowania się typowo chrześcijańskich koncepcji śpiewu liturgicznego i jej relacjom do myśli greckiej.

Ks. Franciszek Koenig, ks. Piotr Wiśniewski

GRZEGORZ POŹNIAK, *Katalog organów diecezji opolskiej* (Z Dziejów Kultury Chrześcijańskiej na Śląsku 80), Opole: Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego UO, Opole 2014, ss. 235, ISBN 978-83-63950-30-9.

Wydana w Opolu I część *Katalogu organów diecezji opolskiej*, autorstwa ks. dr. hab. Grzegorza Poźniaka, jest owocem jego kilkunastoletniej pracy badawczej nad instrumentarium zachowanym w kościołach diecezji opolskiej. Można więc uważać tę pracę za owoc decyzji ks. abp. Alfonsa Nossola, który w sierpniu 2002 r., jako ówczesny Biskup Opolski, powołał do istnienia w ramach Kurii Diecezjalnej w Opolu Referat ds. Muzyki Kościelnej mianując ks. Grzegorza Poźniaka referentem tej jednostki. Wśród wyznaczonych wtedy zadań znalazło się także i to, aby otoczyć opieką organy piszczałkowe znajdujące się w kościołach diecezji. Jednym z wyrazów tej troski o instrumentarium diecezji stała się kwestia poznania ich historii i zabezpieczenia zachowanych świadectw o tradycji budownictwa organowego na Śląsku oraz troska o ich aktualny stan techniczny. Początek podjętej pracy wiązał się w pierwszym rzędzie z ustaleniem, jakie instrumenty znajdują się w poszczególnych kościołach i jaka jest ich proveniencja. Prowadzone w ramach pracy Referatu wizytacje instrumentów doprowadziły do zebrania podstawowych informacji o każdym z nich. Bogactwo zebranego i uporządkowanego materiału pozwoliło przygotować wydanie I części *Katalogu organów diecezji opolskiej*.

Publikacja zawiera inwentaryzatorski opis organów znajdujących się w kościołach 18 dekanatów, co stanowi połowę opisanych instrumentów diecezji opolskiej (w skład diecezji opolskiej wchodzi w sumie 36 dekanatów). Aktualnie prowadzone są prace redakcyjne mające na celu wydanie II części *Katalogu*, opisującego organy w kolejnych 18 dekanatach. W wydanej I części znalazły się opisy organów z następujących dekanatów: Dobrodzień, Głogówek, Głubczyce, Gorzów Śląski, Kamień Śląski, Kędzierzyn, Kluczbork, Koźle, Leśnica, Olesno, Opole, Opole Szczepanowice, Paczków, Prószków, Siolkowice, Ujazd, Zagwiździe i Zawadzkie. Wybór tych właśnie dekanatów do I części *Katalogu* podyktowany był jedynie kolejnością ukończenia prac związanych z zebraniem potrzebnych materiałów.

Opis każdego instrumentu zawiera wpieryw krótkie i najważniejsze informacje o danej świątyni. Jest to ważne z tej racji, że często powodem zbudowania lub przebudowania instrumentu była wcześniejsza przebudowa świątyni lub przeniesienie instrumentu ze starego do nowo wybudowanego kościoła. Następnie podana jest wielkość organów wyrażona w ilości sekcji brzmieniowych (ilości manualów) oraz ilości głosów. Opis zawiera także informację o budowniczym i roku budowy organów. W dalszej kolejności opisane są w prostym schemacie: prospekt, traktura, wiatrownice, kontuar oraz miechy. Opis dopełnia pełny wykaz dyspozycji podany wraz z zakresem klawiatur dla poszczególnych sekcji oraz wykaz łączników, włączników ręcznych i nożnych. Opis kończy się uwagami dotyczącymi tabliczek znamionowych znajdujących się w niektórych stołach gry, które najczęściej określają budowniczego, rok budowy oraz opus firmy.

W ramach poszczególnych dekanatów wymienione są także i te kościoły, w których aktualnie znajdują się instrumenty elektroniczne. Najczęściej są to świątynie zbudowane w ostatnich dziesięcioleciach.

Dzięki opracowanej publikacji autor przyczynia się do zachowania wielu cennych informacji dotyczących poszczególnych organów, co składa się w szerszym wymiarze na dzieło lepszego poznania tradycji budownictwa organowego w całym regionie. Wydany *Katalog organów diecezji opolskiej* może stanowić doskonały punkt wyjścia dla dalszych, szczegółowych, badań organologicznych nad śląską tradycją budownictwa organowego. Przygotowany *Katalog* dostarcza także potrzebnych informacji tym wszystkim, którzy opisując historię parafii i kościołów, będą mogli zaczerpnąć kompetentne i wiarygodne wiadomości na temat organów znajdujących się w poszczególnych świątyniach.

Ks. Franciszek Koenig

KS. ANTONI REGINEK, *Kancjonał rękopiśmienny jako przekaz tradycji śpiewów kościelnych na Górnym Śląsku w XIX wieku. Studium źródłoznawcze na podstawie trzech zbiorów: Kancjonał z Leśnicy Opolskiej (1810–1848), Kancjonał Ellgotcki (1832), Kancjonał ze Śląska Pruskiego (2 poł. XIX w.)* (Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach 71), Katowice: Księgarnia św. Jacka 2012, ss. 191, ISSN 1643-0131, ISBN 978-83-7030-883-4.

Na jej treść rozprawy składają się: *Wstęp*, trzy rozdziały: I. *Omówienie trzech, mało znanych dotąd przekazów rękopiśmiennych: Kancjonał z Leśnicy (1810–1849), Kancjonał Ellgotcki (1832) i Kancjonał ze Śląska Pruskiego (2 poł. XIX w.)*. *Pochodzenia, opis i przeznaczenie danego zbioru, ogólna struktura oraz wspólne zestawienie zasobu repertuarowego*; II. *Porównanie zawartości omawianych kancjonałów rękopiśmiennych z wybranymi zbiorami drukowanymi*; III. *Charakterystyczne cechy zasobu śpiewów w omawianych zbiorach rękopiśmiennych oraz Zakończenie*. Całość dopełniają: *Aneks, Bibliografia, Indeks śpiewów i pieśni, Indeks osób* i streszczenie w języku angielskim.